

ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เลขที่คำขอ	50100037	วันที่ยื่นคำขอ	16 พฤษภาคม 2550
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์		
รายการสินค้า	ข้าว		
ผู้ขอขึ้นทะเบียน	จังหวัดกาฬสินธุ์		
ที่อยู่	ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000		

1. คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ (Kaowong Kalasin Sticky rice) หมายถึง ข้าวพันธุ์กอเดี่ยว(ข้าวพันธุ์พื้นเมือง) และข้าวพันธุ์ กข 6 เป็นข้าวเหนียวที่ไวต่อช่วงแสง ปลูกได้เฉพาะฤดูนาปี ในเขตพื้นที่อำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ (เฉพาะตำบลนาโก และตำบลหนองห้าง) และกิ่งอำเภอนาคู (เฉพาะตำบลนาคูและตำบลบ่อแก้ว) จังหวัดกาฬสินธุ์

ลักษณะของสินค้า

(1) พันธุ์ข้าว : พันธุ์กอเดี่ยว และพันธุ์ กข 6

(2) ประเภทข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์

- ข้าวสาร

(3) ลักษณะทางกายภาพ

- ข้าวเปลือก มีเปลือกสีน้ำตาล

- ข้าวสาร มีสีขาวนวล

(3) คุณสมบัติของสินค้า

- เป็นข้าวเหนียว เมื่อนึ่งสุกจะหอม และนุ่ม ไม่แฉะติดมือ และข้าวที่นึ่งแล้วเมื่อเก็บไว้ในภาชนะปิด

หลายชั่วโมงจนข้าวเย็น ยังคงรักษาความอ่อนนุ่มได้อยู่

2. กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) พื้นที่ปลูกต้องอยู่ในพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ (เฉพาะตำบลนาโก และตำบลหนองห้าง) และกิ่งอำเภอนาคู (เฉพาะตำบลนาคูและตำบลบ่อแก้ว) จังหวัดกาฬสินธุ์

(2) เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร และ โรงสี/ผู้ประกอบการ ต้องขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผลิตข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ก่อนเริ่มทำการผลิต

(3) เมล็ดพันธุ์ข้าว ต้องเป็นเมล็ดพันธุ์กอเดี่ยว และพันธุ์ กข 6 บริสุทธิ์ มีคุณภาพดี ไม่มีสิ่งเจือปน จากแหล่งเมล็ดพันธุ์ที่ได้มาตรฐาน เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวของกรมการข้าว หรือเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรผลิตเองซึ่งได้รับการตรวจรับรอง

(4) ปลูกในช่วงฤดูนาปี (เดือนมิถุนายน กรกฎาคม หรือสิงหาคม)

(5) เก็บเกี่ยวระยะพลับพลึง ระหว่างเดือน ตุลาคม ถึง พฤศจิกายน

(6) การเก็บรักษาผลผลิตข้าวให้มีความชื้นที่เหมาะสมประมาณร้อยละ 14 -15

(7) เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการโรงสี ต้องมีระบบการบันทึกข้อมูลการจัดการ ที่สามารถตรวจสอบได้ ตั้งแต่เมล็ดพันธุ์ข้าว ระบบการปลูก และคุณภาพข้าวเปลือกข้าวสาร

การแปรรูป

(1) ผลผลิตข้าวเปลือกมาแปรสภาพเป็นข้าวกล้อง และ ข้าวสาร โดยโรงสีในพื้นที่ที่อยู่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์เท่านั้น

(2) ผู้แปรรูปต้องร่วมอยู่ในกลุ่มเดียวกับเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผลิตข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ โดยทำการผลิตและแปรสภาพในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

(3) การแปรรูปต้องมีการบริหารจัดการในเรื่องต่อไปนี้

3.1 การรับซื้อข้าวเปลือก(ยกเว้นผู้ปลูกและผู้แปรรูปเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน)

1) ต้องมาจากเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผลิตข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ และได้ปฏิบัติตามวิธีการปลูกข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์

2) มีการแยกการจัดเก็บข้าวเปลือก ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ออกจากข้าวพันธุ์อื่นๆ หรือ ข้าวพันธุ์เดียวกันที่ไม่ได้มาจากผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบและติดตามได้

3) มีการตรวจสอบคุณภาพของข้าวเปลือก ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ ณ จุดรับซื้อข้าวเปลือก ได้แก่ วัตถุประสงค์ สิ่งเจือปนต่างๆ เมล็ดข้าวปนอื่นๆ

3.2 การสีข้าว

1) ข้าวเปลือกสีในโรงสีที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และ โรงสีที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผลิตข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์

2) มีการบันทึกข้อมูลต่างๆ ในการสีข้าว ได้แก่ที่มาของข้าวเปลือก ปริมาณข้าวเปลือก ปริมาณข้าวสาร ในกระบวนการแปรสภาพข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ นั้น

3) ถ้ามีการสีข้าวชนิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์จากแปลงของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ ต้องมีการทำความสะอาดเครื่องสีข้าวตามกรรมวิธีที่ถูกต้อง

การบรรจุหีบห่อ

(1) รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า “ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์” และ/หรือ “ Kaowong Kalasin Sticky rice ”

(2) ให้ระบุ น้ำหนัก จำนวนถุง และวันที่บรรจุ

การเคลื่อนย้าย กองเก็บ การรักษาสภาพ และการส่งมอบ

(1) มีการจัดทำระบบบัญชีในการบ่งชี้ เคลื่อนย้าย กองเก็บ บรรจุหีบห่อรักษาสภาพ ตั้งแต่ขั้นตอน รับเข้าโรงสี วันที่สีข้าวเปลือก ข้าวสาร การส่งมอบสินค้า

(2) มีขั้นตอนในการควบคุม การกองเก็บ ควบคุมการเบิกจ่าย และดูแลรักษาผลิตภัณฑ์

(3) มีการจัดเก็บสินค้าที่เหมาะสม เพื่อรักษาคุณภาพสินค้า

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิศาสตร์ พื้นที่ปลูกข้าวเหนียวเขาวงกาศพันธุ์ เป็นพื้นที่ราบระหว่างหุบเขา มีภูเขาล้อมรอบ ทุกทิศทางเป็นวงกลมจึงเป็นที่มาของชื่อตามที่ตั้งว่า เขาวงกาศ พื้นที่เป็นแอ่งกระทะ มีเทือกเขาภูพานกั้นระหว่างอำเภอเขาวงกาศ จังหวัดกาฬสินธุ์ กับ อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร แม่น้ำลำคลองในบริเวณนี้มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาภูพาน ภูมิประเทศแถบนี้เคยเป็นแหล่งอาหารและถิ่นที่อยู่อาศัยของไดโนเสาร์ชนิดกินพืชที่ชื่อ ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน่ และชนิดกินสัตว์ที่ชื่อ สยามโมไทรันเนส อีसानเอนซิส ตามหลักฐานที่ขุดค้นพบ ดินในบริเวณนี้มีธาตุแคลเซียมและธาตุซิลิกอนสูง ผสมกับภาวะภูมิอากาศที่เย็นแห้งแล้งน้ำน้อย เป็นผลให้ข้าวเหนียวเขาวงกาศพันธุ์เก็บเกี่ยวก่อนข้าวอื่น มีความนุ่มและหอมมาก นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชนเผ่าผู้ไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีและภาษาพูด เป็นของตนเอง ชนกลุ่มนี้มีความละเอียดประณีตพิถีพิถันในงานฝีมือประเภทจักสานและงานทางด้านศิลปกรรมคือ การปลูกข้าว จึงทำให้ข้าวจากแหล่งนี้มีชื่อเสียงดีในด้านคุณภาพ

ประวัติความเป็นมา ชาวภาพสิญธุ์ ปลูกข้าวหลากหลายชนิดพันธุ์แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวเหนียวเพื่อการบริโภคที่หล่อเลี้ยงชาย พื้นที่ตอนบนของจังหวัดตามบริเวณเทือกเขาภูพาน สภาพพื้นที่เป็นที่ดอนและที่ราบบริเวณหุบเขา ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวผู้ไทยที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ เป็นสังคมกสิกรรม ที่มีความประณีตบรรจง ในการผลิตสินค้าเกษตร โดยเฉพาะข้าวเหนียวเขาวงกาศ เริ่มเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในตลาดข้าวสารจังหวัดกาฬสินธุ์ตั้งแต่ พ.ศ.2507 เมื่อกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดเล็กในเขตตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ออกตระเวนหาซื้อข้าวเปลือกตามอำเภอต่างๆ ในจังหวัดมาสีเป็นข้าวสารส่งขายตามตลาดในจังหวัดกาฬสินธุ์และต่างจังหวัด ปรากฏว่าข้าวเหนียวจากอำเภอเขาวงกาศเป็นข้าวคุณภาพดี ได้ต้นข้าวมาก หุงสุกแล้วอ่อนนุ่มมาก มีความหอม จึงเป็นที่นิยมของตลาด ผู้บริโภคกล่าวขานถึงและสอบถามแหล่งที่มาจึงเป็นที่มาของ ข้าวเหนียวเขาวงกาศ

4. ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตการผลิตข้าวเหนียวเขาวงกาศพันธุ์ อยู่ในพื้นที่อำเภอเขาวงกาศ อำเภอภูผามาศ (เฉพาะตำบลนาโก และตำบลหนองห้าง) และกิ่งอำเภอนาคู (เฉพาะตำบลนาคูและตำบลบ่อแก้ว) จังหวัดกาฬสินธุ์ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย รายละเอียดตามแผนที่

5. การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) ข้าวเหนียวเขาวงกาศพันธุ์ จะต้องผลิตในพื้นที่อำเภอเขาวงกาศ อำเภอภูผามาศ (เฉพาะตำบลนาโก และตำบลหนองห้าง) และกิ่งอำเภอนาคู (เฉพาะตำบลนาคูและตำบลบ่อแก้ว) จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องได้ผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้าที่ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้าวเหนียวเขาวงกาศพันธุ์ รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

6. เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและควบคุม ทั้งกระบวนการผลิต ในระดับผู้ผลิต และระดับจังหวัด
- (2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้าที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้าวเหนียวเขาวงกาศพันธุ์
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้าที่ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้าวเหนียวเขาวงกาศพันธุ์

